

Nadace
Ivana Dejmalu
pro ochranu prírody

Zvýšení retence vody v NPR Rašeliniště Jizery

Nadace Ivana Dejmalu pro ochranu přírody

sídlo: Vaňurova 465/20, 460 07 Liberec 3 | kancelář: Matoušova 453/21, 460 01 Liberec 3
IČ: 467 460 30

zastoupená Mgr. Ondřejem Petrovským, ředitelem

tel: +420 605 701 503 | email: info@nadaceivanadejmala.cz | www.nadaceivanadejmala.cz

bankovní spojení: 346 35 88/0300

Jizersko-ještédský horský spolek

sídlo: Nerudovo náměstí 108/1, 460 01 Liberec 1

IČ: 651 003 52

www.horskyspolek.cz

BŘEZEN 2022

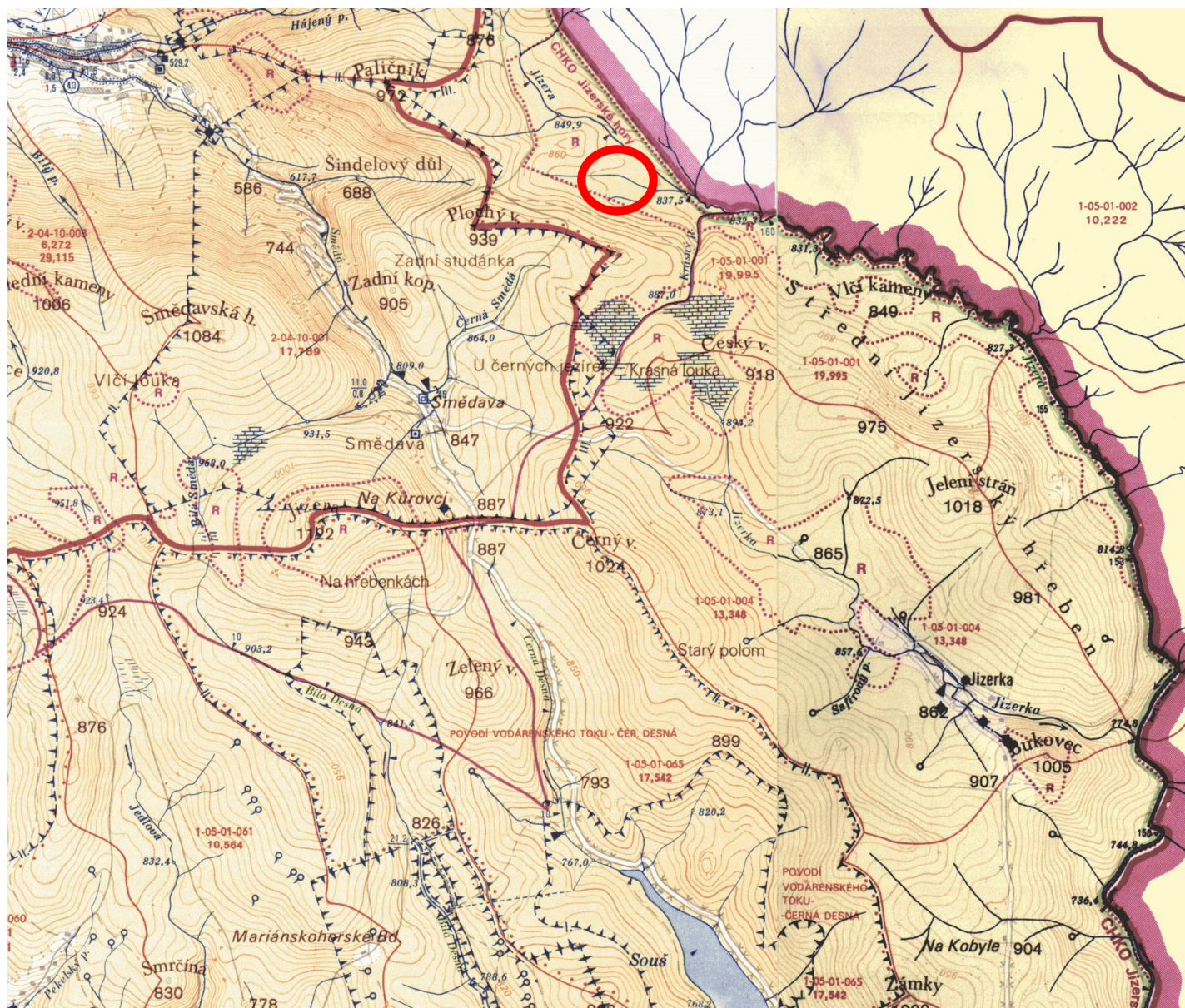

Představení projektu

Projekt se věnuje nápravě vodního režimu v jedné z nejcennějších částí Jizerských hor, která byla v minulosti necitlivě odvodňována. Jedná se o unikátní lokalitu v Národní přírodní rezervaci Rašeliniště Jizery. I zde byly vybudovány meliorační příkopy, které odvádějí vodu z území a dochází tak k jeho degradaci. Cílem projektu je vybudování dalších 97 přehrážek, které zvýší retenci vody v daném místě. V době dešťů tak budou rašeliniště vodu lépe akumulovat, pomohou zmírnit její odtok a tedy i záplavy na jejím toku. V době sucha ji zas dokáží postupně uvolňovat a zachovat tak vláhu pro okolní přírodu a její živočišné i rostlinné obyvatelé. Projekt rozšíří síť dříve vybudovaných 360 dřevěných přehrážek, které byly v území instalovány v letech 2011 – 2013 a dnes je vidět jejich pozitivní efekt. V loňském roce zároveň skončil obdobný projekt v Evropsky významné lokalitě Jizerské Smrčiny a i zde se projevuje po krátké době výrazný nárůst půdní vlhkosti. Vše by se mělo stihnout v tomto a příštím roce a samotná realizace musí být provedena velmi citlivě neboť se nacházíme v nejvíce chráněné části tohoto pohoří.

Lokalizace projektu

Řešené území se nachází ve vrcholové partii I. zóny Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jizerské hory, konkrétně v jižní části ochranného pásma Národní přírodní rezervace (NPR) Rašeliniště Jizery. Odvodněné rašeliniště zaujímá část povodí pravostranného přítoku Jizery. Hraničními body tohoto území (přibližně 1,35 km²) jsou vrcholy Plochý a Zelený kámen (vrchy na jihu a západě území), na severu a východě je ohraničeno hlavní plochou pobřežních rašelinišť Jizery. Na území nalezneme nadregionální biocentrum Jizerské louky, spadá pod Ptačí oblast Jizerské hory a v Evropsky významné lokality Rašeliniště Jizery. Na lokalitě se nachází síť umělých lesních rýh i prvky přirozené drenáže podzemních vod. Nadmořská výška zájmové lokality je 835-845 m n. m.

Jaké jsou příčiny problému?

Současný nepříznivý stav lokality je výsledkem dlouhodobé snahy lidí o odvodňování území, napřimování toků a zvyšování hospodářského využití krajiny. To však vede k řadě negativních vlivů na přírodu jako takovou a v konečném důsledku i na člověka. Kratší a nerozvolněné toky mají menší šanci vsáknout srážkovou vodu a ta se pak rychleji a ve větší míře dostává do obydlených oblastí. Napřímené toky totiž zvyšují rychlost jejího proudění, což vede k vyššímu riziku záplav. Vzhledem k tomu, že voda na naše území nikde nepřitéká, míra sucha zcela závisí na vydatnosti srážek a schopnosti krajiny je zasáknout. Zkušenosti z posledních let ukazují, že je potřeba tento trend zvrátit. Projekt přispěje ke zvýšení retence vody na samém začátku toku řeky Jizery.

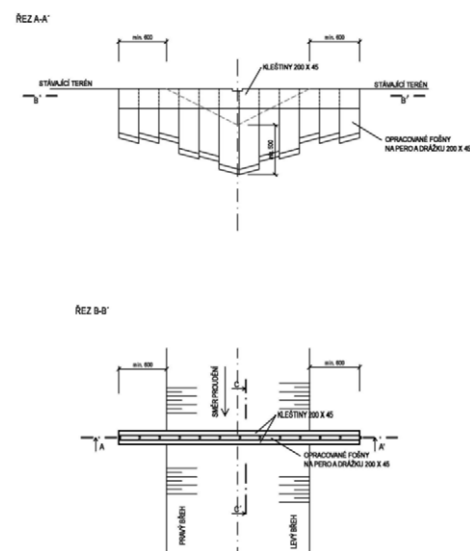
Co je cílem projektu?

Cílem projektu je zpomalení odtoku, zadržení vody v krajině a podpora rašelinných biotopů. Toho bude dosaženo hrazením drenážních příkopů výstavbou dřevěných hrázek v ochranném pásmu Národní přírodní rezervace Rašeliniště Jizery, tak aby se zvýšila a stabilizovala hladina podzemní vody. Ustálený vodní režim umožní opětovné rozšíření vlhkomilných společenstev v území, kde dojde k celkovému zvýšení retence vody a snížení odtoku vody z povodí. Zatopení drenážních rýh pomocí systému hrázek patří k aktivní ochraně narušeného rašeliniště, přispěje k zastavení probíhajících degradačních změn a k obnovení podmínek blízkých přírodnímu stavu lokality.

Konstrukční a materiálové řešení hrázek

Použitým řešením jsou přehrážky z opracovaných fošen, které jsou svisle zaráženy do dna. Předem opracované smrkové fošny (navržené rozměry – tloušťka 45 mm a šířka 200 mm) jsou navzájem spojeny na pero a drážku. Vodorovné spřažení konstrukce zajišťují kleštiny v horní části hrázky. V místech napojení těchto vodorovných fošen je navrženo dvojité vyztužení. Pero a drážka se postupně utěsní nasycením vodou s jemnými částicemi. Tento způsob je šetrný ke stávajícímu mechovému a bylinnému porostu. Fošny se pouze zarážejí (seseknutí zaráženého konce fošny je možné přibližně ve 30° úhlu na svislou délku cca 70 mm), není nutné hloubit zářez do dna a břehů. Hrázku je třeba zavázat do břehů a do dna rýhy. Přesahy do břehů je vhodné provést tak, aby horní hrana hráze byla zároveň s okolními břehy. Konstruování hrází bude probíhat od horních úseků po proudu odtékající vody, při opačném postupu by došlo k zavodnění pracovní spáry. Pro vlastní výstavbu hrázek je vhodné sušší období se zaklesnutou hladinou podzemní vody. Nevhodné je provádět práce v období jarního tání sněhu nebo za déletrvajících srážek.

Hrázka

Co se dosud realizovalo?

Projekt navazuje na již provedené úpravy v letech 2011-2013, kdy došlo k vybudování 360 přehrážek. Nově navržené hrážky budou umístěny v odvodňovacích příkopech, kde ještě žádné hrazení není nebo v příkopech, kde doplní ty stávající, tak aby se snížily rozdíly hladin a dosáhlo se tak ještě většího zadržení vody.

Rozpočet projektu a tabulkový přehled projektovaných prací

<i>Činnost</i>	<i>Množství jednotka</i>	<i>Množství</i>	<i>Jednotková cena (Kč)</i>	<i>Cena celkem (Kč)</i>
Zemní práce				
Odstranění rákosu a vysokých travin pro přístup ke zřízení hrázky (cca 15 m2 na 1 přehrážku) vč. naložení, odvozu a likvidace	m2	1 455,000	25,50	37 102,50
Zapravení terénu a úklid pracoviště po skončení stavební činnosti (cca 15 m2 na 1 hrázku)	m2	1 455,000	15,10	21 970,50
Zemní práce celkem:				59 073,00
Svislé a kompletní konstrukce				
Montáž (osazení) konstrukce svislé přehrážky vč. zemních prací	kus	97,000	3 930,00	381 210,00
Řezivo opracované fošen tl. 40 mm (vysušené pro realizaci pera a drážky) pro svislé hrázky	m3	17,926	11 500,00	206 149,00
Řezivo kleštin tl. 40 mm pro svislé hrázky	m3	5,975	8 180,00	48 875,50
Svislé a kompletní konstrukce celkem:				636 234,50
Ostatní konstrukce a práce				
Vytýčení oblasti budování přehrážek a umístění jednotlivých přehrážek	kpl	1,000	30 000,00	30 000,00
Ostatní konstrukce a práce celkem:				30 000,00
Přesun hmot				
Ruční přesun hmot pro revitalizace rašeliniště v ochranném pásmu	t	13,448	2 740,00	36 847,52
Mimostaveništní doprava materiálů po místních komunikacích a účelových lesních cestách	t	13,448	2 060,00	27 702,88
Doprava pracovníků do lokality revitalizace rašeliniště	kpl	1,000	68 000,00	68 000,00
Přesun hmot celkem:				132 550,40
Konstrukce tesařské				
Spojovací prostředky pro montáž přehrážek	m3	23,900	576,00	13 766,40
Konstrukce tesařské celkem:				13 766,40
Zařízení staveniště				
Zařízení staveniště	kpl	1,000	8 000,00	8 000,00
Zařízení staveniště celkem:				8 000,00
Územní vlivy				
Územní vlivy	kpl	1,000	40 000,00	40 000,00
Územní vlivy celkem:				40 000,00
Příprava projektu				
Projektová dokumentace	ks	1,000	25 000,00	25 000,00
Příprava projektu celkem:				25 000,00
Celkové náklady projektu:				944 624,30
Předpoklad získané dotace Jizersko-ještědského horského spolku od Libereckého kraje:				643 737,30
Vlastní spolufinancování ze strany naší nadace:				300 887,00

O co žádáme

Realizace celého záměru je závislá na prostředcích, které se nám podaří získat od našich dárců. Obracíme se na Vaši společnost s žádostí o podporu financování tohoto projektu. Finance získáváme od vícero dárců, takže každý příspěvek nám velmi pomůže. Jizersko-ještědskému horskému spolku se podařilo získat na značnou část téměř milionového rozpočtu dotaci z Libereckého kraje, ale stále na naši nadaci zbývá 300 tisíc korun, které jsme se zavázali na realizaci projektu poskytnout. A to je přesně částka, kterou bychom rádi v tomto roce získali. Budeme velice vděční, rozhodnete-li se nám s financováním projektu pomoci a přispějete tak na záchranu cenných jizerskohorských rašelinišť.

Co můžeme nabídnout

Rozhodnete-li se nás podpořit, nabízíme prostor pro Vaše logo v benefičním kalendáři Zaostřeno na Jizerky, který má již dlouhodobou tradici a u veřejnosti je velice oblíbený. Dále bude Vaše společnost uvedena i ve výroční zprávě a na našich internetových stránkách. A to vše ve spojení s projektem, který pomůže se zadržováním vody v krajině přírodě blízkým způsobem. Zároveň pomůže zachovat cennému území Národní přírodní rezervace Rašeliniště Jizery její unikátní a jedinečnou atmosféru. Díky Vašemu příspěvku se podaří obnovit unikátní rašeliniště, které je v současné době ohroženo vysycháním.

O nadaci

Nadace Ivana Dejmal pro ochranu přírody funguje již od roku 1993 a je významnou celostátně působící nadací v oblasti životního prostředí. Chráníme a obnovujeme přírodní prostředí a motivujeme k tomu i širokou veřejnost. Poskytujeme nezávislou finanční pomoc organizacím i jednotlivcům, jejichž činnost je ve shodě s posláním nadace. Podporujeme projekty na ochranu a obnovu hodnot přírodního a krajinného prostředí. Pravidelně procházíme obsáhlým hodnocením a jsme držiteli certifikátu Známká kvality, která je udělována Fórem dárců ověřeným nadacím.

V roce 2021 jsme přispěli na projekty pomáhající přírodě částkou přesahující 2,7 milionů korun, což je o 800 tisíc korun více než rok předcházející a za to vděčíme všem našim dárcům. V poslední době se zaměřujeme na nápravu vodního režimu v krajině přírodě blízkými opatřeními a výsadbu druhově i věkově rozmanitých lesů, tak aby byly zdravé a dlouhodobě udržitelné.

Díky našemu příspěvku se loni podařilo Jizersko-ještědskému horskému spolku zachránit rašeliniště v EVL Jizerské smrčiny v samém srdci Jizerských hor. To bylo v minulosti necitlivě odvodňováno, ale nyní se v melioračních příkopech vybudovaly přehrážky, které vodu zadržují v době dešťů a naopak ji postupně uvolňují, když je sucho. Došlo také k výsadbě 14 100 geneticky původních dřevin do jejich okolí. Podpořili jsme záchranu Sedmihorských mokřadů u Turnova, kde vzniklo 14 nových tůní a byly přerušeny meliorace, aby lokalita poskytovala ještě lepší prostředí pro značné množství vzácných ptáků, kteří zde hnízdí. S budováním tůní počítáme i do budoucna. Na Liberecku jsme pak pokračovali s výsadbami sazenic převážně jedlí, buků a dubů. Těch je za loňský rok nově v zemi 70 100 a díky ochraně před zvěří, která je v současné době nezbytností, věříme, že jsme tímto připravili odkaz krásných a zdravých lesů pro budoucí generaci. Pokračovali jsme také v podpoře ekologické výchovy dětí, kterou považujeme za velmi důležitou. Snažíme se tak ukázat nejen mladé generaci, že přírodu je potřeba chránit, pečovat o ni a chovat se k ní s respektem. Stovky tisíc ale putovaly i na další ochrannářské, výzkumné i publikační projekty, které se věnují nejen oblasti Jizerských hor.

Naší vizí je čisté, přirozené, druhově rozmanité přírodní a krajinné prostředí a společnost, která dodržuje principy trvale udržitelného života.

Pomozte nám s obnovou vodního režimu v NPR Rašeliniště Jizery.

Děkujeme!

Fotografie z dokončeného projektu Obnova EVL Jizerské smrčiny

